

Примітки

Від автора

- 1 Gunther, p. 128

Пролог. І знову настали радісні дні

- 2 Pietrusza, p. 64.
3 Wapshott, p. 23.
4 Dallek, *Roosevelt and American Foreign Policy*, p. 19.
5 Nasaw, p. 179.
6 *Ibid.*, p. 182.
7 Smith, J. E., p. 144.
8 *Ibid.*, pp. 144, 145.
9 Nasaw, p. 171.
10 Alter, p. 130.
11 Brownell and Billings, pp. 128, 129.

Розділ 1. День загально- національного освячення

- 12 Graham and Wander, p. 20.
13 *New York Times*, Sunday, March 5, 1933.
14 *Ibid.*
15 Alter, p. 56.

Розділ 2. Дрібний і невиразний маляр з Австрії

- 16 Shirer, p. 158.
17 *Ibid.*, p. 166.
18 *Ibid.*, p. 159.
19 Overy, p. 10.

- 20 Fairweather, "Hitler and Hitlerism: A Man of Destiny."

- 21 *Ibid.*
22 *Ibid.*
23 Shirer, p. 185.
24 Roosevelt, E., *FDR*, vol. I, pp. 320, 321.
25 Smith, K., pp. 143, 144.
26 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, p. 6.
27 Brownell and Billings, p. 129.
28 *Ibid.*, p. 130.

Розділ 3. Хлопці у фраках

- 29 Hulen, pp. 15, 16.
30 Fullilove, p. 12.
31 Dallek, *A Political life*, p. 3567.
32 Weisbrode, p. 13.
33 Alter, p. 162.
34 *Ibid.*
35 Mayers, pp. 30, 40.

Розділ 4. Хочу, щоб ви стали послом США в Німеччині

- 36 Roosevelt E. *FDR*, pp. 337, 338–41.
37 *Ibid.*
38 Beatty, p. 328.
39 *Ibid.*
40 Gellman, p. 56.
41 Farnham, p. 53.
42 *New York Times*, March 21, 1933, p. 1.
43 *Ibid.*

- 44 Erbeling, p. 10.
 45 Larson, p. 17.
 46 Metcalfe, pp. 122, 123.
 47 Dallek, *Franklin D. Roosevelt*, p. 159.
 48 Cook, p. 103.
 49 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, pp. 142, 143.
 50 Dallek, *Democrat and Diplomat*, p. 43.
 Див. також Larson, p. 17.
 51 *Ibid.*, p. 143.
 52 Larson, p. 21.
 53 *Ibid.*, p. 27. Dallek, *Democrat and Diplomat*, p. 145.
 54 *Ibid.*, p. 34.
 55 *Ibid.*
 56 Dallek, *Democrat and Diplomat*, p. 145.
 57 Metcalfe, p. 116.

**Розділ 5. У ній їхав привид
 Юлія Цезаря**

- 58 Rolde, p. 113.
 59 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, pp. 194–197.
 60 McConnon and McConnon, p. 71.
 61 Rolde, pp. 113, 114.
 62 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, pp. 194–197.
 63 *Ibid.*, pp. 542–544.
 64 Roosevelt, E. *FDR*, vol. I, pp. 351, 352.
 65 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, pp. 255–259.
 66 Rolde, p. 114.
 67 Larson, p. 5.
 68 *Ibid.*, p. 33.
 69 *Ibid.*, p. 45.
 70 *Ibid.*, p. 42.
 71 Shirer, *The Rise and Fall of the Third Reich*, p. 208. Див. також Larson, pp. 62–65.
 72 Dodd to FDR, in Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, pp. 336, 337.
 73 *Ibid.*, pp. 328, 329.
 74 FDR to Dodd, in *ibid.*, pp. 360, 361.
 75 Abramson, pp. 350, 351.
 76 *Ibid.*

- 77 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I; Long to Roosevelt, July 17, 1933, pp. 317–320.
 78 *Ibid.*, July 8, 1933.

**Розділ 6. На нас чекають
 деякі зміни**

- 79 Larson, p. 85.
 80 *Ibid.*, p. 88.
 81 *Ibid.*, p. 65.
 82 *Ibid.*, p. 62.
 83 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, pp. 360, 361.
 84 Larson, p. 38.
 85 *Ibid.*, p. 39.
 86 *Ibid.*, p. 82.
 87 *Ibid.*, pp. 94–97.
 88 Craig and Gilbert, p. 458.
 89 *Ibid.*
 90 Etkind, p. 106.
 91 Brownell and Billings, p. 128.
 92 *Ibid.*, p. 129.
 93 Lash, *Eleanor and Franklin*, p. 394.
 94 Smith, K., p. 144.
 95 Gellman, p. 48.
 96 Etkind, p. 110. Див. також Bullitt, p. 39.
 97 *Ibid.*
 98 *Ibid.*, p. 111.
 99 Smith, K., p. 144.
 100 Larson, p. 132.
 101 Shirer, *The Rise and Fall of the Third Reich*, p. 242.
 102 *Ibid.*, p. 245.
 103 Larson, p. 130. Metcalfe, pp. 159, 160.
 Див. також Dodd, W., p. 296.
 104 *Ibid.*
 105 *Ibid.*
 106 Metcalfe, pp. 163–165.
 107 Larson, p. 150.
 108 *Ibid.*, p. 151.
 109 *Ibid.*, p. 152.
 110 Dodd, W., p. 52.
 111 *Ibid.*
 112 Larson, p. 158.
 113 Craig and Gilbert, p. 456. Див. також Dodd, W., p. 50.

Розділ 7. Чи не могли б ви вплинути на президента і посилити його інтерес до міжнародних справ?

- 114 Etkind, p. 146.
 115 Brownell and Billings, p. 141.
 116 Dodd, W., pp. 62, 63.
 117 Kennan, pp. 86, 87.
 118 Etkind, pp. 116–118.
 119 Brownell and Billings, pp. 143, 144.
 120 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, pp. 516, 517.
 121 Long to David Lawrence, Long papers, box 104, August 9, 1933.
 122 Israel, p. xviii, September 16, 1933.
 123 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I., pp. 394, 395.
 124 Gunther, p. 299.

Розділ 8. Я всіх вас надто люблю

- 125 Smith, A., p. 127.
 126 Ibid.
 127 Ibid., p. 118.
 128 Ibid., p. 120.
 129 Ibid.
 130 Ibid., p. 127.
 131 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. I, pp. 507–509.
 132 Roosevelt, E., *FDR*, pp. 379, 380.
 133 Larson, p. 241.
 134 Shirer, *The Rise and Fall of The Third Reich*, p. 213. Див. також Larson, p. 209.
 135 Ibid.
 136 Etkind, p. 146.
 137 Smith, K., p. 147.
 138 Ibid., p. 125.
 139 Ibid., p. 148.
 140 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II, pp. 100, 101.
 141 Bullitt, p. 83.
 142 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II, pp. 47, 48.

Розділ 9. Тільки подумайте, що на це скажуть хлопці з Держдепартаменту!

- 143 Dodd, W., pp. 84, 85.
 144 Larson, pp. 232–234.
 145 Dodd, W., pp. 88, 19.
 146 Ibid., p. 326.
 147 Dodd, W., pp. 90, 91.
 148 Ibid.
 149 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II, pp. 34, 35.
 150 Larson, p. 245.
 151 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II, pp. 35, 36.
 152 Smith, p. 120.
 153 Larson, p. 167.
 154 Ibid., p. 168.
 155 Ibid., p. 166.
 156 Gunther, p. 23.
 157 McIlvaine, Harry Hopkins, *History Magazine*, April, 2000.
 158 Lash, *Eleanor and Franklin*, p. 571.
 159 Dodd, W., p. 94.

Розділ 10. У товаристві посла Лонга ми почувалися пречудово

- 160 Smith, A., p. 132.
 161 Ibid., p. 130.
 162 Ibid., p. 131.
 163 Ibid., p. 133.
 164 Larson, p. 292. Див. також Dodd, W., p. 115.
 165 Larson, p. 284.
 166 Shirer, p. 218.
 167 Ibid., p. 219.
 168 Dodd, W., p. 115.

Розділ 11. У мене серце не на місці, коли думаю про Європу

- 169 *New York Times*, July 1, 1934, p. 1.
 170 Shirer, p. 222.
 171 Larson, p. 328.
 172 Ibid., p. 331.
 173 Ibid., pp. 332, 333.

- 174 Ibid., p. 329.
 175 Roosevelt, E., *FDR*, pp. 412, 413.
 176 Shirer, p. 226.
 177 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II,
 pp. 180, 181.
 178 Ibid.

**Розділ 12. Який же довкола
 панує безлад!**

- 179 Ibid., p. 208.
 180 Ibid.
 181 Roosevelt, E., *FDR*, p. 450.
 182 Dodd, W., pp. 210, 211.
 183 Ibid., p. 214.
 184 Ibid., p. 214; див. March 15, 1935.
 185 Ibid., pp. 236, 237.
 186 Ibid., p. 216; див. February 23, 1935.
 Див. також Larson, p. 360.
 187 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II,
 pp. 387–389.
 188 Israel, p. xxi.
 189 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II,
 pp. 426–429.
 190 Craig and Gilbert, p. 452.
 191 Roosevelt, E., *FDR*, p. 475.
 192 Bullitt, p. 110.
 193 Larson, p. 340.
 194 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II,
 pp. 486–489.
 195 Roosevelt, E., *FDR*, p. 480.

**Розділ 13. Це, безперечно,
 найнепевніші часи**

- 196 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II,
 pp. 437, 438.
 197 Ibid.
 198 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
 pp. 284, 285.
 199 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II,
 pp. 455, 456. Див. також Dodd, W.,
 pp. 344, 345.
 200 Ibid., pp. 588–590.
 201 Ibid.
 202 Manchester, p. 70.

- 203 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, pp. 553,
 554.
 204 Ibid.
 205 Dodd, W., p. 239.
 206 Nowell, p. 272.
 207 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II,
 p. 480.

**Розділ 14. Якби люди були
 християнами, війни не було б**

- 208 Watt, p. 133.
 209 Dodd, W., p. 244.
 210 Ibid., p. 245.
 211 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. II,
 pp. 525–530.
 212 Ibid., p. 529.
 213 Roosevelt, E., *FDR*, pp. 446, 447.
 214 Ibid., pp. 530, 531.
 215 Ibid.

Розділ 15. Під чарами Муссоліні

- 216 Ridley, p. 269.
 217 Roosevelt and Brough, p. 130.
 218 *New York Times*, October 5, 1935, p. 1.
 219 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. III,
 p. 44.
 220 Ibid., p. 28.
 221 Israel, pp. xxii, xxiii.
 222 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. III,
 pp. 114, 115.
 223 Ibid., pp. 54, 55.
 224 *FDR, Letters*, pp. 530, 531.
 225 Cook, p. 242. Див. також Ickes, *The
 Secret Diary*, vol. I, p. 494.
 226 Dodd, W., p. 291.

**Розділ 16. Збирайте свої меблі,
 собаку й слуг**

- 227 Davis, *FDR: The New Deal Years*, p. 593.
 228 Gellman, p. 124.
 229 Ibid., p. 122.
 230 Rolde, p. 120.
 231 Roosevelt, E., *FDR*, pp. 543, 544.
 232 Ibid.

- 233 Dodd, W., pp. 300, 301.
234 Ibid., p. 242.
235 Ibid., p. 278.
236 Ibid., p. 309.
237 Ibid., p. 301.
238 Larson, p. 341.
239 Dodd, W., p. 291.
240 Ibid., p. 276.
241 Gellman, p. 101.
242 Roosevelt and Brough, p. 121.
243 Roosevelt, E., *FDR*, pp. 560, 561.
244 Dodd, W., pp. 308–310.
245 Bullitt, pp. 157, 158.
246 Shirer, p. 293.
247 Dodd, W., p. 333.
248 Rolde, p. 123.
249 Roosevelt, E., *FDR*, p. 583.
250 Brownell and Billings, pp. 185, 186.
251 Shirer, p. 295.
252 Roosevelt, E., *FDR*, vol. I, pp. 585, 586.
253 Burns, p. 271.
254 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. III, p. 337.
255 Ibid.
256 Ickes, *Diary*, pp. 625–627.

Розділ 17. Ненавиджу війну

- 257 Dodd, W., p. 343.
258 Shirer, p. 233.
259 Hilmes, pp. 239, 240.
260 Dodd, W., p. 342.
261 Nowell, p. 328.
262 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, p. 389.
263 Smith, K., p. 190.
264 Ibid.
265 Ibid.
266 Roosevelt, J., p. 107.
267 Brownell and Billings, p. 186.
268 Beard, p. 173.
269 Roosevelt, E., *FDR*, p. 611.
270 Etkind, p. 56.
271 Roosevelt, E., *FDR*, p. 611.
272 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. III, pp. 424, 425.

- 273 Rolde, p. 125. Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. III, p. 343.
274 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. III, p. 343.
275 Ibid.
276 Ibid., pp. 452–454, incl. fnt. 3.
277 Bullitt, pp. 179, 180.

Розділ 18. Мене досі непокоїть ситуація в Європі

- 278 Bullitt, pp. 176, 177.
279 Smith, K., p. 194.
280 Bullitt, pp. 176, 177.
281 Glass, p. 14.
282 Bullitt, p. 177.
283 Smith, K., p. 194.
284 Burns, p. 288.
285 Davis, pp. 652, 653.
286 Cook, p. 470.
287 Ibid.
288 Bullitt, pp. 194, 195.
289 Ibid., p. 195.
290 Ibid., p. 196.
291 Dodd, W., pp. 371, 372.
292 Larson, p. 342.
293 Bullitt, pp. 200–202.
294 Ibid.
295 Roosevelt and Brough, p. 152.
296 Burns, p. 296.

Розділ 19. На нас чекає видовищна бійка!

- 297 Roosevelt and Brough, p. 153.
298 Burns, p. 292.
299 Beard, p. 177.
300 Burns, p. 298.
301 Rolde, p. 127.
302 Ibid.
303 Roosevelt and Brough, pp. 178, 179.
304 Gellman, pp. 122, 123.
305 Lash, p. 571.
306 McLellan and Acheson, p. 12.
307 Dodd, W., pp. 94 (May 24, 1934), 422 (June 30, 1937).
308 Ibid., pp. 408, 409.

- 309 Ibid.
 310 Craig and Gilbert, p. 456.
 311 Gellman, p. 154.
 312 Craig and Gilbert, p. 452.
 313 Ibid., pp. 452, 453.
 314 Larson, pp. 344, 345.
 315 Craig and Gilbert, p. 453.
 316 Ibid.
 317 Roosevelt, J., p. 208.
 318 Ibid.

**Розділ 20. Джо, просто гляньте
на свої ноги**

- 319 Ridley, p. 285.
 320 Shirer, p. 301.
 321 Roosevelt and Brough, p. 182.
 322 Goodwin, p. 22.
 323 Gellman, p. 149.
 324 Beschloss, *Roosevelt and Kennedy*,
p. 154.
 325 Ibid.
 326 Larson, p. 346.
 327 Dodd, W., pp. 428, 429.
 328 Larson, p. 346.
 329 Ibid., p. 344.
 330 Ibid., p. 347.
 331 Dodd, W., p. 430.
 332 Bullitt, pp. 232, 233.
 333 Ibid., p. 233.
 334 Ibid., pp. 234, 235.
 335 Ibid., p. 235.
 336 Ibid., pp. 237, 238.
 337 Larson, p. 347.
 338 Dodd, W., pp. 433, 434.
 339 Gunther, p. 132.
 340 Nasaw, p. 273.
 341 Swift, pp. 5, 6.
 342 Manchester, pp. 242, 243.
 343 Wapshott, p. 47.
 344 Nasaw, p. 276.
 345 Dodd, W., pp. 445–447.
 346 Ibid., p. 445.
 347 Ibid.
 348 Ibid., pp. 446, 447.
 349 Roosevelt and Brough, p. 190.

**Розділ 21. У разі витоку інформації
усіх причетних я пошлю в Сіам**

- 350 Beschloss, *Roosevelt and Kennedy*,
p. 159.
 351 Swift, pp. 16–18.
 352 Beschloss, *Roosevelt and Kennedy*,
p. 164.
 353 Ibid., p. 159. Див. також *Life*, April 11,
1938.
 354 Smith, A., pp. 202, 203.
 355 Larson, p. 349.
 356 Ibid., pp. 348–350.
 357 Leuchtenburg, p. 276.
 358 Roosevelt, E., *FDR*, vol. II, pp. 743, 744.
 359 Larson, p. 356.
 360 Щоб ознайомитися з детальним
описом зустрічі, див. Shirer, pp. 325–
330.
 361 Ibid., pp. 337–341.
 362 Rolde, p. 131.
 363 Farnham, p. 76.
 364 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
p. 353.
 365 Etkind, p. 81.
 366 Ibid., p. 82.

**Розділ 22. Нехай Господь...
доведе, що ви помиляєтесь**

- 367 Swift, p. 39.
 368 Nasaw, p. 293.
 369 Ibid., pp. 294, 295.
 370 Kessler, p. 159.
 371 Dallek, *FDR and American Foreign Policy*,
p. 161.
 372 Nasaw, p. 302.
 373 Bullitt, p. 254. Див. також Ickes,
Secret Diary, vol. 2, p. 381.
 374 Nasaw, p. 303.
 375 Roosevelt, E., *FDR*, p. 786.
 376 Nasaw, p. 306.
 377 Larson, p. 349.
 378 Davis, p. 312.
 379 Smith, A., p. 259.
 380 Davis, pp. 365, 366.
 381 Bullitt, p. 271.

- 382 Ibid.
383 Downey, pp. 288–290.
384 Ibid.
385 Wapshott, p. 82.
386 Bullitt, p. 273.
387 Ibid., pp. 269–271.
388 Ibid.
389 Ibid.
390 Ibid., p. 272.
391 Roosevelt, E., *FDR*, pp. 740, 741.

**Розділ 23. А далі —
спротив і війна**

- 392 Nasaw, p. 328.
393 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
p. 175.
394 Ibid.
395 Roosevelt, E., *FDR*, p. 809.
396 Nasaw, p. 331.
397 Ibid., p. 333.
398 Ibid.
399 Adamthwaite, p. 176.
400 Roosevelt, E., *FDR*, pp. 790, 791.
Щоб ознайомитися з повнішою
характеристикою роботи Вільсона
на посаді посла, див. також Mayers,
pp. 52–57.
401 Ibid.
402 Wapshott, p. 86.
403 Cowles, p. 147.
404 Ibid.
405 Davis, p. 327.
406 Brownell and Billings, p. 221.
407 Wapshott, pp. 88, 89.
408 Brownell and Billings, pp. 221, 222.
409 Overy, p. 20. *New York Times*,
September 26, 1938.
410 Shirer, p. 400.
411 Overy, p. 20. *New York Times*,
“Roosevelt Makes Appeal,
September 27, 1938.”
412 Shirer, *Berlin Diary*, September 26,
1938, p. 410.
413 Wapshott, p. 92.
414 Rolde, p. 132.

- 415 Wapshott, p. 92.
416 Swift, p. 95.
417 Wapshott, p. 92.
418 Swift, p. 95.
419 Ibid., p. 96.
420 Ibid., pp. 96, 97.
421 Ibid., p. 99.
422 Cook, pp. 543, 544.
423 Welles, p. 212.
424 Ibid.
425 Leuchtenburg, p. 285. Див. також
Roosevelt, E., *FDR*, vol. II, pp. 813, 814,
818.
426 Browning and Billings, p. 324.
427 Ibid., p. 325.

**Розділ 24. Я повірити не міг,
що таке може відбутися**

- 428 Larson, pp. 351, 352.
429 Mayers, pp. 62, 63.
430 Swift, pp. 104–106.
431 Wapshott, p. 96.
432 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
p. 430.
433 Ibid., p. 435. Див. також Gilbert,
pp. 26–29.
434 Swift, pp. 111, 112. Див. також
Wapshott, p. 96.
435 Shirer, p. 433.
436 Swift, p. 112.
437 Roosevelt, E., *FDR*, vol. I, p. 830.
438 Ibid., p. 829.
439 Ibid., p. 837.
440 Ibid., p. 838.
441 Ibid., p. 843.
442 Ibid., p. 297.
443 Ibid., pp. 832, 833.
444 Smith, A., p. 305.
445 Swift, p. 126.

Розділ 25. Засоби, окрім війни

- 446 Wapshott, p. 112.
447 Ibid.
448 Swift, p. 129.
449 Roosevelt, E., *FDR*, p. 849.

- 450 Swift, p. 130.
 451 *New York Times*, January 15, 1939.
 452 Leuchtenberg, p. 287.
 453 Brownell and Billings, p. 229.
 454 Ibid.
 455 Swift, p. 132.

**Розділ 26. Знаєте, про кого
 з великих мужів так говорили
 востаннє?**

- 456 Shirer, pp. 442, 443.
 457 Smith, A., p. 321.
 458 Ibid.
 459 Bullitt, p. 333.
 460 Smith, J. E., p. 388.

**Розділ 27. Моя мама не схвалює,
 коли я випиваю**

- 461 Shirer, p. 465.
 462 Leuchtenburg, p. 287.
 463 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 187.
 464 Ibid., p. 186.
 465 Wapshott, p. 131.
 466 Swift, p. 160.
 467 Ibid.
 468 Ibid., p. 158.
 469 Solomon, p. 49.
 470 Wapshott, p. 129.
 471 Ibid., pp. 130, 131.
 472 Ibid., p. 166.
 473 Smith, A., p. 335.
 474 Bullitt, p. 356.
 475 Swift, p. 178.

**Розділ 28. Нарешті почалося —
 хай допоможе нам Бог**

- 476 Ibid., p. 176.
 477 Olson, p. 9.
 478 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 189.
 479 Bullitt, p. 360.
 480 Nasaw, p. 402.
 481 Brownell and Billings, p. 238.

- 482 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 190.
 483 Nasaw, p. 404.
 484 Axelrod, p. 18.
 485 Swift, p. 188.
 486 Wapshott, p. 133.
 487 Ibid., p. 134.
 488 Smith, A., pp. 365–367.
 489 Ibid.
 490 Wapshott, p. 134.
 491 Overy, p. 35. Felix Belair Jr., “Roosevelt
 Pledge: He Promises Efforts to keep
 U.S. Out of War—Thinks It Can be
 Done,” *New York Times*, September 2,
 1939, p. 1.
 492 Smith, J. E., p. 435.
 493 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
 p. 635.
 494 Ibid., p. 622.
 495 Nasaw, p. 408.
 496 Ibid., p. 409.
 497 Israel, p. 10.
 498 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 191.
 499 Browning and Billings, p. 239.
 500 Bullitt, p. 369.
 501 Larson, p. 353.
 502 Gellman, p. 159.
 503 Dallek, *Democrat and Diplomat*, p. 230.

**Розділ 29. Я стомився
 і більше не можу**

- 504 Berg, p. 397.
 505 Frank L. Kluckhohn, “Lindbergh
 Urges We Shun War,” *New York Times*,
 September 9, 1939. Див. також
 Wapshott, p. 143.
 506 Smith, A., pp. 378, 379.
 507 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 198.
 508 Browning and Billings, p. 243.
 509 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 199.
 510 Nasaw, p. 430.
 511 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 pp. 199, 200.

- 512 Ibid., pp. 200, 201.
 513 Smith, A., p. 384.
 514 Ibid., p. 385.
 515 Ibid.
 516 Overy, p. 61. James B. Reston,
 “Churchill Awakens Britons,” *New York Times*, October 3, 1939.
 517 Ibid., pp. 392, 393.
 518 Roosevelt, E., *FDR*, vol. II, p. 950.
 519 Browning and Billings, p. 243.
 520 Ibid.
 521 Israel, p. 35.
 522 Ibid., pp. 41, 42.
 523 Ibid., pp. 45, 46.
 524 Ibid., pp. 48, 49.

**Розділ 30. Одна голова
замість чотирьох**

- 525 Israel, p. 56.
 526 Мое, p. 173.
 527 Dallek, *Franklin D. Roosevelt*, p. 550.
 528 Lomazow and Fettman, p. 106.
 529 Dallek, *Democrat and Diplomat*, p. 251.
 530 Larson, p. 354.
 531 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 202.
 532 Israel, p. 79.
 533 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 pp. 203, 204. Ickes, *Diary*, p. 300.
 534 Ibid., pp. 203, 204.
 535 Ickes, *Diary*, p. 300.
 536 Etkind, p. 194.
 537 Bullitt, letter to the editor, *New York Times*, February 19, 1948.
 538 Dallek, *Franklin D. Roosevelt*, p. 368.
 539 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
 pp. 686–688. Див. також Welles,
 pp. 244–257, та David, pp. 523–527.
 540 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
 pp. 686–688.
 541 Ibid.
 542 Murphy, p. 35.
 543 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 204.
 544 Wapshott, p. 164.

- 545 Ibid., p. 163.
 546 Nasaw, p. 434.
 547 Wapshott, p. 150.
 548 Nasaw, p. 434.
 549 Ibid.
 550 “Salient Excerpts From the White
 Book Issued by German Foreign
 Office,” *New York Times*, March 30,
 1940, p. 4.
 551 Israel, p. 86.
 552 Ibid., pp. 73, 74.
 553 Ibid.
 554 Ibid., p. 67.
 555 Welles, pp. 259, 260.
 556 Berle, p. 311.

**Розділ 31. Черчилль — найкраще,
що зараз є в Англії**

- 557 Ibid., p. 85.
 558 Israel, pp. 88, 89.
 559 Ibid.
 560 Ibid. Скептицизм Лонґа
 поділяли інші представники
 Департаменту, частково через
 те, що Нідерланди дотримувалися
 нейтралітету в Першій світовій війні,
 і німці його поважали. Нідерландці
 думали, що німці поважатимуть
 його і цього разу.
 561 Goodwin, p. 17.
 562 Ibid., p. 23.
 563 Ibid., p. 25.
 564 Ibid., pp. 31–33.
 565 Nasaw, p. 441.
 566 Ibid., p. 458.
 567 Roosevelt, E., *FDR*, p. 1036.
 568 Roberts, p. 12.
 569 Goodwin, pp. 40, 41.
 570 Ibid., pp. 43, 44.

**Розділ 32. Наче казочка про Алісу,
яка зустріла Білого Кролика**
 571 Beschloss, *Kennedy and Roosevelt*,
 p. 206.
 572 Smith, A., p. 432.

- 573 Nasaw, p. 431.
 574 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*, pp. 728, 729.
 575 Wapshott, p. 175. Див. також Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*, p. 735.
 576 Goodwin, p. 62. Див. також Bullitt, p. 416.
 577 Ibid.
 578 Wapshott, pp. 174, 175.
 579 Goodwin, pp. 103, 104.
 580 Ibid. p. 103.
 581 *United Press International*, June 3, 1940.
 582 Smith, K., p. 223.
 583 Wapshott, p. 174.
 584 Roosevelt, E., *FDR*, p. 1029.
 585 Ibid., p. 1036.
 586 Bullitt, p. 446.
 587 Nixon, *FDR and Foreign Affairs*, vol. III, pp. 14, 15.
 588 Churchill, p. 118.
 589 Ibid.
 590 Nasaw, p. 450.

**Розділ 33. Рука, що тримала
 кинджал, устромила його
 у спину ближнього**

- 591 *Foreign Affairs*, June 2, 2015, pp. 16, 17.
 592 Ibid.
 593 *New York Times*, June 13, 1939, p. 3.
 594 *Foreign Affairs*, June 2, 2015, pp. 16, 17.
 595 Overy, pp. 107, 108. "Many Flee Paris But Hope Persists," *New York Times*, June 10, 1940.
 596 Welles, p. 260.
 597 Nasaw, p. 451.
 598 Leuchtenberg, p. 302.
 599 Goodwin, pp. 67–69.
 600 Leuchtenberg, p. 303, fnt. 11.
 601 Israel, pp. 104, 105.
 602 Glass, p. 15.
 603 Welles, p. 261.
 604 Glass, pp. 15, 16.
 605 Ibid.
 606 Bullitt, p. 467.
 607 Smith, K., p. 223.

- 608 Glass, p. 16.
 609 Ibid., p. 17.
 610 *Foreign Affairs*, June 2, 2015, p. 19.
 611 Shirer, p. 738.
 612 *Foreign Affairs*, June 2, 2015, p. 23.
 613 Glass, p. 150.

**Розділ 34. Я ж просив тебе,
 Елеоноро, не кажи так**

- 614 Israel, p. 114.
 615 Amy B. Wang, "A Ship full of Refugees Fleeing the Nazis Once Begged the U.S. for Entry. They Were Turned Back," *Washington Post*, January 29, 2017.
 616 Goodwin, p. 173.
 617 Lash, *Eleanor and Franklin*, p. 636.
 618 Israel, p. 108.
 619 Ibid., pp. 109, 110. Див. також Goodwin, pp. 99, 100.
 620 Goodwin, pp. 99, 100.
 621 Ibid.
 622 Ibid., pp. 103, 104.
 623 "The Bureaucrats Are Pouting," *Washington Post*, November 25, 1940.
 624 Goodwin, p. 176.
 625 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*, pp. 741, 742.
 626 Glass, p. 105.
 627 Welles, p. 262.
 628 Мое, pp. 274, 275.
 629 Israel, p. 118.
 630 Ibid., pp. 199, 120.
 631 Leuchtenberg, p. 316.

**Розділ 35. Мені весь час
 доповідають про те,
 який ви цінний**

- 632 Smith, K., p. 230.
 633 Ibid.
 634 Brownell and Billings, pp. 266, 267.
 635 Smith, K., p. 231.
 636 Ibid.
 637 Nasaw, p. 449.
 638 Ibid., p. 461.

- 639 Smith, A., p. 463.
 640 Swift, p. 265.
 641 Ibid., pp. 271, 272.
 642 Ibid.
 643 Smith, A., p. 463.
 644 Wapshott, pp. 193, 194. Див. також
 Smith, A., p. 464.
 645 Goodwin, p. 151.
 646 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
 p. 780.
 647 Smith, A., p. 466.
 648 Ibid.
 649 Swift, pp. 280, 281.
 650 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
 p. 794.
 651 Goodwin, p. 174.
 652 Rolde, p. 164.
 653 Goodwin, p. 174.
 654 Wapshott, pp. 200, 201.

**Розділ 36. Ваші синів
 не відправлять воювати
 за чужу країну**

- 655 Leuchtenburg, p. 320.
 656 Gunther, p. 134.
 657 Solomon, pp. 71, 72.
 658 Wapshott, p. 164.
 659 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*,
 p. 803.
 660 Wapshott, p. 165.
 661 Israel, pp. 141, 142.
 662 Roosevelt, E., *FDR*, p. 1066.
 663 Bullitt, p. 510.
 664 Ibid., p. 500.
 665 Nasaw, p. 481.
 666 Ibid., p. 482.
 667 Ibid., pp. 481, 482.
 668 Smith, K., pp. 234, 235.
 669 Israel, pp. 141, 142.
 670 Welles, p. 263. Див. також Nasaw,
 p. 482.
 671 Beschloss, pp. 215, 216.
 672 Ibid., p. 216.
 673 Ibid., pp. 217, 218.
 674 Ibid.

- 675 Ibid., pp. 219, 220.
 676 Beard, p. 309.
 677 Beschloss, Kennedy and Roosevelt,
 p. 221.
 678 Nasaw, p. 496.
 679 Israel, p. 146.

**Розділ 37. Про це, як і про плани
 на майбутнє, ми поговоримо
 згодом**

- 680 Smith, A., p. 491.
 681 Welles, p. 271.
 682 Leuchtenburg, p. 303, fnt. 11. Див.
 також Israel, p. 148.
 683 Ibid.
 684 Israel, p. 148.
 685 Wapshott, pp. 231, 232.
 686 Smith, A., p. 493.
 687 Swift, p. 294.
 688 Nasaw, p. 504.
 689 Wapshott, pp. 251, 252.
 690 Olson, p. 52.

**Розділ 38. Він уміє розмовляти
 з Черчиллем, як фермер з Айови**

- 691 Welles, pp. 273, 274.
 692 Ibid., pp. 271–273.
 693 Ibid.
 694 Ibid., p. 274.
 695 Adams, p. 199.
 696 Ibid.
 697 Ibid., p. 200.
 698 Sherwood, p. 255.

**Розділ 39. Нам, американцям,
 життєво важливо, щоб ви
 відстояли свою свободу**

- 699 Goodwin, p. 201.
 700 Olson, p. 12.
 701 Smith, A., pp. 524–529.
 702 Ibid., p. 525.
 703 Ibid.
 704 Ibid., p. 529.
 705 Roll, *The Hopkins Touch*, p. 88.

- 706 Fullilove, p. 135.
 707 Ibid., p. 98.
 708 Testimony of Secretary of State Cordell Hull, hearing before the Committee on Foreign Affairs, 77th Congress, 1st session on H.R. 1776.
 709 Bullitt, pp. 407, 408.
 710 Ibid., pp. 510, 511.
 711 Ibid.
 712 Olson, p. 5.
 713 Ibid., p. 24.
 714 Smith, A., p. 633.
 715 Shirer, p. 827.
 716 Ibid.
 717 Bullitt, p. 519.
 718 Israel, p. 175.
 719 Olson, p. 88.

**Розділ 40. Історія пам'ятатиме,
хто зробив перший постріл**

- 720 Bullitt, pp. 512–514.
 721 Welles, pp. 278, 279.
 722 Ibid.
 723 Nasaw, p. 360.
 724 Ibid., p. 359.
 725 Bullitt, pp. 517, 518.
 726 Olson, p. 90.
 727 Goodwin, p. 253.
 728 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*, p. 852.
 729 Bullitt, pp. 522, 523.
 730 Roll, *The Hopkins Touch*, p. 122.
 731 Ibid., pp. 122, 126.
 732 Ibid., p. 126.
 733 Ibid., p. 127.
 734 Ibid., p. 128.
 735 Ibid., p. 128.
 736 Ibid., p. 133.
 737 Ibid., p. 132.
 738 Ibid., p. 131.
 739 Morton, pp. 12–15.
 740 Ibid., p. 62.
 741 Nasaw, p. 531.

- 742 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*, p. 883.
 743 Adams, p. 253.
 744 Ibid.
 745 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*, p. 883, див. примітку.

**Розділ 41. День, який назавжди
залишиться днем ганьби**

- 746 Adams, p. 253.
 747 John G. Reid, Louis E. Gates, and Ralph R. Goodwin, eds. *Foreign Relations*, vol. IV (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1941), p. 724.
 748 Shirer, p. 884.
 749 Ibid., p. 885.
 750 Ibid., p. 892.
 751 Gunther, p. 319.
 752 Brinkley, p. 87. Див. також Welles, p. 314.
 753 Welles, p. 314.
 754 Smith, A., p. 533.
 755 Etkind, p. 206. Див. також Bullitt, pp. 528, 529.
 756 Bullitt, pp. 528, 529.
 757 Brinkley, p. 93.
 758 Shirer, *Rise and Fall of the Third Reich*, pp. 895, 89.

Епілог

- 759 Gellman, p. 276.
 760 *Time*, "One More Scalp," September 6, 1943.
 761 Smith, A., pp. 616–618.
 762 Nasaw, p. 579.
 763 Ibid., pp. 570, 571.
 764 Welles, p. 345.
 765 Brownell and Billings, pp. 306, 307.
 766 Rolde, pp. 260, 261.
 767 Roll, *The Hopkins Touch*, p. 381.
 768 Sherwood, p. 3.